

ГЕНЕТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НОВОЇ ПОПУЛЯЦІЇ БУКОВИНСЬКОГО ЗОНАЛЬНОГО ТИПУ М'ЯСНОГО КОМОЛОГО СИМЕНТАЛУ ЖУЙНИХ В КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИАндрій КАЛИНКА¹, Оксана ЛЕСИК¹, Ольга СТАДНИЦЬКА², кандидати. с.-г. наук¹Буковинська державна сільськогосподарська дослідна станція
Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААН
вул. Богдана Крижанівського № 21 «А», м. Чернівці, 58025, Україна²Інститут сільського господарства Карпатського регіону НААН
вул. Грушевського, 5, с. Оброшине, Львівський р-н, Львівська обл., 81115, Україна
e-mail: kalunka.andriy@gmail.com

У статті вперше висвітлено питання щодо вивчення генетичного потенціалу нової популяції створеного буковинського зонального типу м'ясного комолого сименталу худоби, який за інтенсивністю росту телиць з новим сформованим генотипом (симентал канадський 3/4, симентал австрійський 1/16, симентал німецький 1/8, симентал американський 1/16) від народження до 7-місячного віку переважають на 3,4% ($P < 0,001$) своїх поліпшених ровесниць з генотипом (симентал комбінований 1/32, симентал канадський 27/32, симентал австрійський 1/32, симентал німецький 1/32 у діючому стаді племінного заводу ДП «ДГ «Чернівецьке»). Наведено різницю, що з підвищенням спадковості у худоби нової популяції з генотипом (симентал канадський 3/4, симентал австрійський 1/16, симентал німецький 1/8, симентал американський 1/16) збільшуються їх лінійні та масові габарити, так жива маса зростає на 15,5 кг, висота в холці – на 3,1 см, обхват грудей – на 4,8 см, коса довжина тулуба та заду відповідно на 1,7 і 2,1 см, габаритні розміри – на 13,5 см з ефектом селекції 903,3 грн на 1 голову в рік.

Ключові слова: скотарство, тип, м'ясна худоба, продуктивність.

Вступ

В умовах воєнних реалій для забезпечення населення продуктами скотарства де здійснюється Державна програма в напрямі створення нових спеціалізованих порід та їх типів худоби з високим генетичним потенціалом м'ясної продуктивності для різних регіонів України (Guzev I. V. et al., 2010, Vdovichenko Yu.V., Omelchenko L.O., Shpak L.V. 2012, Orihivskiy T.V., Mazur N.V., Fedorovych V.V. 2019, Pochukalin A. E., Rizun O. V., Priyma S. V., 2010).

В зв'язку з цим в Західному регіоні України, зокрема на Буковині та Прикарпатті, створена вже багато років нова популяція буковинського зонального типу м'ясного комолого сименталу худоби, яка має задовільні відтворювальні якості, генетичний потенціал молочної та м'ясної продуктивності, високу енергію росту в усіх фізіологічних періодах вирощування, що є найбільш актуальним для даного підконтрольного регіону (Kalinka A.K., Lesyk O.B., Shpak L.V. 2018, Kalinka A. K. Vdovichenko Y. Shpak L., Kalinka A., 2015).

В результаті цього розроблена регіональна селекційна програма із створенням масиву буковинського зонального типу симентальської м'ясної худоби для зони Карпат на базі стад місцевої худоби симентальської породи комбінованого напрямку продуктивності з використанням вітчизняного та світового генофонду м'ясної худоби в діючих базових господарствах зони Карпат.

В селекційній виробничій світовій практиці великого значення надають вірогідній оцінці м'ясних корів за показниками молочної продуктивності. На основі узагальнення зарубіжного досвіду з використанням лінійної

оцінки екстер'єру м'ясної худоби де вітчизняні вчені-селекціонери ведуть наукові дослідження з розведення та консолідації та удосконалення нової української симентальської худоби в різних регіонах України (Dankiv V. Ya., Dyachenko O. B., Kogut M. I. 2018, Dankiv V. Y. 2016, Dankiv V.Y. Dyachenko O.B., Kohut M.I. 2017, Dankiv V. Ya. 2017, Dorotyuk E.M. Kryvoruchko Yu.I., Dedova L.O. 2013, Kogut M. I., Fedak V. D., 2016, Andriychuk V.F., Bagrov R.S. 2013, Kohut M.I., Fedak V.D. 2016, Kozyr V. S., Solovyov M. I. 2013, Kozyr V. C. 2013. V. V. Fedorovych, T. V. Orihivskiy, N. P. Babik, E. I. E. I. Fedorovych, Osredchuk R. S., 2016).

Отже, зусиллями регіональних науковців селекціонерів, які спрямовуються на оцінку маточного поголів'я за фенотипом: будовою вимені та міцністю кінцівок та враховували не лише тип і важливість продуктивності, а й ріст, темперамент, відтворювальну здатність та інше. Для подальшого розведення м'ясної худоби нової генерації відбирали від кращих маток їх нащадків для ремонту власного стада та реалізації племінного молодняка іншим господарствам регіонів України (Kalinka A. K., 2018, Kalinka A. K., 2019, Dronyk H. V., 2015).

Довготривала селекційно - племінна робота дозволяє формувати худобу з високим генетичним потенціалом молочної та м'ясної продуктивності за умови забезпечення нормованої годівлі протягом року (не менше 65 ц корм. од. на м'ясну корову із шлейфом) відповідно до нових норм годівлі жуйних в зоні Карпат. В подальшому необхідно закріпити досягнутий генетичний потенціал продуктивності, вдосконалити відтворювальні функції тварин і створювати належні умови утримання, які сприяють збереженню здоров'я та подовженню

продуктивному використанню корів нової генерації для зони регіону Буковини.

Метою написання статті є вивчити генетичний потенціал нової популяції буковинського зонального типу симентальської комолої м'ясної худоби для отримання дешевої та якісної яловичини для Карпатського регіону України.

Матеріали і методи

Основною для проведення селекційних наукових досліджень послужили м'ясні діючі стада новоствореного буковинського зонального типу м'ясного комолого сименталу худоби з різною кровністю по м'ясному комолому сименталу різної селекції та ліній. А основним джерелом написання статті були дані статистичної звітності, нормативні матеріали, дані власних наукових досліджень, літературні джерела, річні звіти зоотехніків-селекціонерів досліджуваних базових та дочірніх господарств суспільного сектору різних форм

власності з добре налагодженим зоотехнічним і племінним обліком регіонів Буковини.

Дослідження виконувалися в діючих базових та дочірніх господарствах: в провідному племінному заводі ДП «ДГ «Чернівецьке» Буковинської ДСГДС НААН» (151 корів), СВПК «Перемога» (85 корів) Герцаївського, ДП «Рокитне» СТОВ «Авангард» (75 корів) Новоселицького, ФГ «Іванківці» (75 корів), СВК «Зоря» (35 корів) Кіцманського, Чернівецької та ПФГ «Поточище» (115 корів) Городенківського, ФГ «ТОРО» (45 корів) Рогатинського, ТОВ «Левада» (35 корів) Коломийського районів, ФГ «Заріччя» (10 корів), ПП «Богдан» (45 корів) Косівського районів Івано-Франківської областей.

Результати та обговорення

Проведеними дослідженнями вивчено характеристику корів нової популяції м'ясного комолого сименталу (табл. 1).

Таблиця 1. Характеристика корів м'ясного комолого сименталу у господарствах

Господарство	Кількість корів	Середній вік першого отелення, міс.	Жива маса, кг	Середня молочна продуктивність по лактаціях, кг		
				лактації		
				перша	друга	третьа і вище
Чернівецька область						
<i>Герцаївський район</i>						
ДП «ДГ «Чернівецьке»	151	27	585	214	217	225
СВПК «Перемога»	85	28	545	190	197	205
<i>Новоселицький район</i>						
ДП «Рокитне» СТОВ «Авангард»	75	28,5	575	195	210	215
<i>Кіцманський район</i>						
СВК «Зоря»	35	28,1	575	190	215	220
ФГ «Іванківці»	45	29,5	565	195	220	225
Івано-Франківська область						
<i>Городенківський район</i>						
ПФГ «Поточище»	115	28,0	563	190	205	211
<i>Рогатинський район</i>						
ФГ «Торо»	45	27,5	556	191	197	201
<i>Косівський район</i>						
ПП «Богдан»	45	27,0	575	195	-	-
ФГ «Заріччя»	10	27,5	545	190	200	225
Всього:	215	27,5	565	191	196	200
Загальне поголів'я:	604	27,5	563	196,5	202,3	209

За результатами досліджень встановлено, що найбільша молочна продуктивність за третю і старше лактації була у корів нової генерації в діючому та ведучому в Україні племінному заводі ДП ДГ Чернівецьке» БДСГДС ІСГ КР НААН, яка становила 225 кг, що на 14 кг більше від аналогів дочірнього господарства ПФГ «Поточище», яке знаходиться на землях регіону Покуття Івано-Франківської області. Визначено енергію росту молодняку в базових господарствах в літній період виращування (табл. 2).

Аналізуючи дані таблиці 2, можна зробити висновок, що добові прирости молодняку буковинського зонального типу на підсисі досягають 830-950 г влітку, а за повний цикл виращування 770-855 г за добу.

Встановлено, що за ряд років найбільші добові прирости молодняку були в ДП «ДГ «Чернівецьке», у середньому – 877 г, що на (5,1%) більше дочірніх господарств із розведення даного типу тварин в зоні Карпат (табл. 2).

Таблиця 2. Середньодобові прирости молодняку по господарствах, г (літній період)

Господарство	Статус	Роки								
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2019	в середньому
Чернівецька область										
Герцаївський район										
ДП «ДГ «Чернівецьке»	п/з	870	850	820	950	900	870	920	950	877
СВПК «Перемога»	р/п	750	700	650	750	780	800	800	850	738
Новоселицький район										
ДП «Рокитне» СТОВ «Авангард»	п/з	850	830	800	870	850	855	875	900	842
Кіцманський район										
ФГ «Іванківці»	п/ф	-	-	-	-	-	-	-	850	873
ТОВ «Зоря»	п/ф	-	-	815	815	795	800	800	830	810
Івано-Франківська область										
Рогатинський район										
ФГ «Торо»	п/ф	-	-	-	-	-	-	-	850	850
Городенківський район										
ПФГ «Поточище»	п/ф	780	850	800	850	800	850	-	870	821
Косівський район										
ПП «Богдан»	п/ф	-	-	-	-	850	850	-	865	850
ФГ «Заріччя»	п/ф	-	-	-	-	-	-	-	850	850

Так, сформований масив нової популяції м'ясної худоби характеризується наступними показниками: жива маса повновікових корів – 545-650 кг, молочність за 210 днів – 196-225 кг, інтенсивність росту молодняку на відгодівлі 950-1150 г, маса туші бугайців у віці 18-24 місяців – 265-275 кг, забійний вихід – 60-62%.

Тварини зонального буковинського типу м'ясного комолого сименталу, які характеризуються: високою енергією росту і оплатою корму, міцною конституцією, достатньо високою відтворною здатністю, легкістю отелення корів, багатоплідністю. Це дає можливість розводити цих тварин в умовах промислової технології (при стійлово-вигульному утриманні в зимовий період та на культурних пасовищах влітку).

Так, науковими селекційними дослідженнями, проведених у племінному господарстві ДПДГ Чернівецьке» де можна зробити висновок що маточне поголів'я буковинського зонального типу має добре розвинуті кінцівки, з достатньо вираженими суглобами й сухожиллями, невеликі міцні ратиці з вкритим блискучим рогом і доброю акліматизацією до всіх кліматичних зон Карпат. В подальшому селекційно-племінна робота буде проводитися в напряму підвищення удосконалення та консолідованості м'ясного стада жуйних.

Надалі селекція в діючому стаді ДП «ДГ «Чернівецьке» Буковинської ДСГДС ІСГ КР НААН» буде проводитись в напряму консолідації з використанням наявного чистопорідного маточного поголів'я для відтворення та розмноження тварин нової популяції

створюваного буковинського зонального типу з генотипом (симентал канадський 3/4 симентал австрійський 1/8 симентал німецький 1/8, симентал американський 1/16) для розповсюдження в різних зонах Карпат.

За результатами досліджень визначено середню живу масу корів (121 гол.), яка у віці 5-7 років склала у середньому 652 кг (2019 рік), що на 40 кг (6,8%) більше, ніж у 2018 році. Таким чином, при створенні нового генотипу (симентал канадський 3/4 симентал австрійський 1/8 симентал німецький 1/8 симентал американський 1/16) важливого значення надавали питанню формування структури стада за віком та живою масою.

За результатами досліджень було визначено що жива маса нащадків – бугайців з генотипом (симентал канадський 3/4 симентал австрійський 1/8 симентал німецький 1/8 симентал американський 1/16), яка у 210 днів склала 225 кг ($P < 0,001$) (критерій достовірності складає 2,92) та була найвищою, найгірше в бугайців з кровністю (симентал канадський 3/4 симентал австрійський 1/8 симентал американський 1/16) і менше 67% ($td=5,31$), а нащадки з проміжним генотипом зайняли середнє положення ($td=4,1$).

При проведенні багаторічної селекційної роботи встановлено, що з підвищенням спадковості створюваного буковинського зонального типу в продуктивному створеному новому генотипі (симентал канадський 3/4 симентал австрійський 1/16 симентал німецький 1/8 симентал американський 1/16) збільшуються їх лінійні і масові габарити, а так: жива маса зросла на 15,5 кг, висота в холці – на 3,1 см, обхват

грудей – на 4,8 см, коса довжина тулуба і заду відповідно на 1,7 і 2,1, габаритні розміри – на 13,5 см.

Виявлено, що інтенсивність росту ремонтних телиць даного типу від народження до 7-місячного віку з генотипом (симентал канадський 3/4 симентал австрійський 1/16 симентал німецький 1/8 симентал американський 1/16) – 15,7%, які достовірно переважають на 3,4% ($P < 0,001$) своїх поліпшених ровесниць генотипу (симентал канадський 25/32 симентал австрійський 1/16 симентал німецький 1/8 симентал американський 1/32).

У проведених дослідженнях визначено кореляційний зв'язок у ремонтних телицях з кінцевим генотипом (симентал канадський 3/4 симентал австрійський 1/16 симентал німецький 1/8 симентал американський 1/16), який між живою масою у період вирощування був невисоким і від'ємним як при народженні $r = -0,13$ ($P > 0,095$), так і в 7 міс. $r = -0,02$ та у 12 місяців $r = -0,05$ ($P > 0,095$).

У процесі виконання довготривалої селекційної роботи встановлено, що у стаді в племінному заводі ДПДГ «Чернівецьке» у молодняку з віком спостерігається тенденція зниження відносних приростів живої маси, так в 12-18 місяців вони були найнижчими у чистопорідних м'ясних телиць з генотипом (симентал канадський 3/4 симентал австрійський 1/16 симентал німецький 1/8 симентал американський 1/16), що становив 25,3%, вони

достовірно переважали на 4,5% ($P < 0,001$) телиць аналогів з генотипом (симентал канадський 25/32 симентал австрійський 1/16 симентал німецький 1/8 симентал американський 1/32) в зоні регіону Карпат.

За період ведення селекційної роботи де досліджено показник осіменіння корів стада ДП ДГ «Чернівецьке», який після першого запліднення становив 83,8% у тварин з генотипом (симентал канадський 3/4 симентал австрійський 1/16 симентал німецький 1/8 симентал американський 1/16), що на 7,1% більше, ніж у корів з генотипом (симентал канадський 3/4 симентал австрійський 1/8 симентал американський 1/16). Отже дослідженнями встановлено чітку закономірність впливу живої маси та віку ремонтних телиць при заплідненні на відтворні якості корів у тварин з найбільш продуктивним генотипом (симентал канадський 3/4 симентал австрійський 1/16 симентал німецький 1/8 симентал американський 1/16), що із збільшенням віку та живої маси тварин при 1-ому заплідненні призводить до зниження відтворювальних якостей м'ясних корів.

У Чернівецькій та Івано-Франківській областях ведеться багаторічна селекційна робота із створення нової популяції худоби буковинського зонального типу м'ясного комолого сименталу худоби та її консолідації в напряму підвищення генетичного потенціалу продуктивності (табл. 3).

Таблиця 3. Жива маса і молочність корів-первісток

№	Господарство	Райони	n	Жива маса, кг			Молочність, кг (210 днів)		
				M±m	δ	CV	M±m	δ	CV
Чернівецька область									
1	ДПДГ «Чернівецьке»	Герцаївський	28	552	17,1	4,13	198,5	11,1	4,67
2	ДП «Рокитне» СТОВ «Авангард»	Новоселицький	14	517	14,1	3,23	185,7	9,35	3,34
3	ФГ «Іванківці»	Кіцманський	13	509	13,1	3,03	195,4	8,31	2,95
4	СВК «Зоря»	Кіцманський	8	513	15,1	3,17	191,8	7,34	1,97
5	СВПК «Перемога»	Герцаївський	15	495	14,6	3,56	187,6	8,75	2,31
	Усього		78	513	14,4	3,51	191,4	8,85	2,95
Івано-Франківська область									
1	ФГ «Торо»	Рогатинський	35	515	13,8	3,13	195,7	8,78	2,12
2	ФПГ «Поточище»	Городенківський	18	500	12,3	2,89	195,5	9,12	1,97
3	ФГ «Заріччя»	Косівський	10	495	15,7	3,15	187,3	8,92	2,45
4	ПП «Богдан»	Косівський	15	490	14,3	2,87	191,5	8,15	2,56
5	АФ «Левада»	Коломийський	7	500	11,7	2,31	197,5	8,75	1,97
	Всього		85	502	13,4	2,87	194,1	8,89	2,12
	У середньому по всіх господарствах		163	508	13,8	3,19	192,7	8,87	2,53

Аналіз даних табл. 3 дає підстави зробити висновок про те, що корови цих господарств за живою масою та молочністю поступаються коровам племінного заводу ДП ДГ «Чернівецьке» за біометричними показниками.

За проведеної селекційної роботи було визначено різний відносний приріст живої маси м'ясних телиць різних створених генотипів даної м'ясної худоби у різних фізіологічних періодах вирощування (табл. 4).

Таблиця 4. Відносний приріст живої маси телиць, %

Показник	Період, міс.					
	0-3	3-6	6-9	12-15	15-18	0-18
Генотип: СКан. 25/32 С Авс.1/16 С Нім.1/8С Ам1/32						
X±Sx	115,2±2,35	108±3,01	32,5±0,65	19,7±0,45	9,8±0,41	795,8±12,31
Cv,%	24,3	26,7	18,6	29,8	41,3	12,8
Генотип: СКан. 3/4С Авс.1/16 С Нім 1/8 С Ам 1/16						
X±Sx	135,6±3,45	101,4±3,35	30,3±0,45	20,5±0,89	11,4±1,06	826,2±15,02
Cv,%	22,6	25,7	15,7	40,7	51,6	11,7

За відносним приростом живої маси ремонтні телиці найбільш продуктивного генотипу (симентал канадський 3/4 симентал австрійський 1/16 симентал німецький 1/8 симентал американський 1/16) переважали телиць генотипу (симентал канадський 25/32 симентал австрійський 1/16 симентал німецький 1/8 симентал американський 1/32 за період від народження до 3-місячного віку на 7,3% (P>0,99), від 9 - до 12-місячного – на 1,2% (P<0,95), від 12- до 15-місячного – на 15,4% (P<0,95), від 15- до 18-місячного – на 17,4% (P<0,95) та від народження до 18-місячного віку – на 29,9% (P>0,99), лише в проміжках від 9- до 12-місячного віку кращі середні показники були зменшені і становили 1,2% (P>0,99) та 0,9% (P<0,95).

Звертає на себе увагу дуже важливий виробничий показник із визначення середньодобових приростів у різних фізіологічних періодах від народження до 3-місячного віку досягали 612,1±0,0234 та 638,2±0,0286 кг, від 3- до 6-місячного – 1052,7±0,0374 та 1143,9±0,0311 кг, від 6 - до 12-місячного – 653,6±0,0314 та 0,640±0,0414 кг, від 9 - до 12-місячного – 985,8±0,0113 та 960,0±0,0241 кг, від 12 - до 15-місячного – 835,5±0,0132 та 808,1±0,412 кг, від 15- до 18-місячного віку – 708,9±0,0293 та 744,4±0,0552 кг, а від народження до 18-місячного віку становили 795,8±0,0049 та 850,0±0,0068 кг відповідно.

Визначено, що коефіцієнт варіації ознаки живої маси телиць нового типу варіював у межах 3,5-12,2%, і має неоднакову інтенсивність його росту в окремі фізіологічні вікові періоди розвитку, зростають до 6-місячного віку, а потім знижуються, що узгоджується з дослідженнями вчених інших установ НААН. За абсолютним приростом живої маси у деяких періодах телиці достовірно переважали одноліток сименталів комбінованого типу худоби, зокрема, від народження до 3-місячного віку – на 13,7 кг (P>0,999), від 12- до 15-

місячного віку – на 8,7 кг (P>0,999) та за період від народження до 18-місячного віку – на 31,3 кг (P>0,999), в інші вікові періоди різниця була недостовірною.

За відносним показником приросту живої маси телиці буковинського типу переважали аналогів місцевої симентальської породи у період від народження до 3-місячного віку на 15,1% (P>0,99), від 9- до 12-місячного – на 3,5% (P<0,95), від 12- до 15-місячного – на 11,4% (P<0,95), від 15- до 18-місячного – на 17,4% (P<0,95) та від народження до 18-місячного віку – на 48% (P>0,99) та симентальську (P<0,95) в умовах різних кліматичних зонах Буковини.

У проведених дослідженнях визначено продуктивність двох суміжних поколінь корів (n=18) матері дочки ± до матерів молочність, становила за 1-шу лактацію 195,9 кг, а за третю лактацію 219,8 кг при вірогідності (P>0,001), що матері дочки ± до матерів молочність, кг становила за першу лактацію 19,3 кг більше, а за 3 лактацію 2,4 кг при вірогідності (P>0,005) у стаді ДПДГ «Чернівецьке». При проведенні досліджень доведено, що показники росту телиць у 18 місяців становили: жива маса досягала 395-405 кг; висота в холці – 125-128 см; та 180,7-181,0 см обхват грудей, жива маса повновікових корів становить 545-650 кг, що перевищує вагові та лінійні показники розроблених стандартів за індексом довгоногості, розтягнутості та грудного, при чому індекси розтягнутості і грудного були вищими на 9,3 (P<0,001), 3,9 (P<0,001) та 0,7 (P<0,05) і 7,6 (P<0,001), 4,3 (P<0,001) та 1,6% (P<0,001) відповідно.

Основні економічні показники розвитку м'ясного скотарства з розведення нової популяції м'ясних комолх сименталів жуйних у ДП ДГ «Чернівецьке» свідчать про стабільність та їх ріст (табл. 5).

Таблиця 5. Економічна ефективність розведення худоби нового типу

Показник	Од. виміру	2010	2011	2012	2013	2014	2019
Всього поголів'я	гол.	246	239	257	279	291	276
в т. ч. корів	гол.	153	153	153	156	156	151
Виробництво м'яса	ц	435	350	375	380	370	65
Добовий приріст на пасовищах	гол.	685	750	850	930	950	900

Продовження таблиці

Реалізація м'яса	ц.	325	365	355	345	336	345
Реалізація:							
племінного молодняку живою масою	гол.	1	28	21	22	22	25
	ц.	0,35	37,8	35,6	34,6	35,1	25,3
Собівартість 1 ц приросту	грн.	750	750	650	925	1100	1110

Так, собівартість виробництва яловичини на культурних пасовищах в 2019 році становила 1100 грн., що на 350 грн. більше, ніж у 2011р., що вплинуло на здешевлення собівартості однієї кормової одиниці (Vasylets O., 2012).

Починаючи з 2012 року племінний завод ДП ДГ «Чернівецьке» щорічно реалізує племінний молодняк на суму понад 300 тис. грн., що складає 30% рентабельності. Показники середньомісячного приросту – 800-950г за повний цикл вирощування із низькими затратами кормів 7,8-8,5 к. од. на 1 кг приросту.

Отже провідний племінний завод в Західному регіоні України ДПДГ «Чернівецьке» кожного року успішно реалізує понад 25 голів молодняку. У 2020 році продано 59 голів племінних телиць та бугайців класу першого і еліта господарствам різної форми власності Карпатського регіону України, що свідчить про високий попит на племінну худобу виведеного типу.

Таким чином, забезпечення передумов рентабельного ведення м'ясного скотарства можливе лише на основі раціонального поєднання ефективного використання виробничого потенціалу в наявних природно-кліматичних зонах регіону за умови застосування господарством науково обґрунтованої раціональної структури посівних площ, зональної спеціалізації, впровадження інтенсивних технологій розведення, вирощування, годівлі та утримання тварин з одержання

Список використаної літератури

Andriychuk V. F., Bagrov R. S. Characterization of simmental cows of Czech selection by morphological properties of the udder. Herald of the Agrarian sciences of the Black Sea region. 2013. Issue 4, vol. 241. P. 3–8.

Economic efficiency of raising local young animals for beef in agricultural enterprises: autoref. thesis for obtaining sciences. candidate degree economy sciences: spec. 08.00.04. O. Vasylets "Economics and enterprise management". Kharkiv. 2012. 20 p.

Yu. V. Vdovichenko, L. O. Omelchenko, L. V. Shpak. Problematic issues of development the field of meat breeding and selection of meat breeds of cattle. Scientific journal "Askania-Nova". 2012. – Issue 5. P. 29–43.

Vdovichenko Y. Shpak L., Kalinka A. Meat productivity of steers "Modern aspects of selection and seed production of corn, traditions and prospects". Sci-prac conference. Chernivtsi. 2015. P. 61-74.

рентабельної галузі м'ясного скотарства.

Вивчена економічна оцінка ефективності нового селекційного досягнення – буковинського зонального типу м'ясного комолого сименталу показала, що дохід від використання надремонтного молодняку за рахунок ефекту селекції становить 903,3 тис. грн., а виручка від продажу на одну голову – 1358 грн., на 1 кг маси туші – 4,59 грн. Це підтверджують фактично досягнуті показники в господарствах, які займаються впровадженням ресурсозберігаючої технології утримання м'ясної худоби зонального типу м'ясного комолого сименталу.

Наведені в статті результати селекційної роботи надалі дадуть змогу проводити ефективний відбір та підбір в стадах, спрямований на консолідацію та формування бажаних господарсько-корисних ознак буковинського зонального типу м'ясного комолого сименталу худоби.

Висновки

Встановлено, що більша інтенсивність росту даного типу ремонтних телиць від народження до 7-міс. віку з генотипом (симентал канадський 3/4 симентал австрійський 1/16 симентал німецький 1/8 симентал американський 1/16), які достовірно переважають на 3,4% своїх ровесниць з генотипом (симентал комбінований 1/32 симентал канадський 27/32 симентал австрійський 1/32 симентал німецький 1/32) у стаді ДПДГ «Чернівецьке».

Guzeev Yu. Honcharenko I., Vinnychuk V. Simmental cattle - a breed of world importance. Animal husbandry of Ukraine. 2014. No. 7. P. 25–28.

Dankiv V. Ya., Dyachenko O. B., Kogut M. I. Productivity of first-born cows of the simmental combined (milk-meat) breed depending on sire origin. Foothill and mountain agriculture and animal husbandry. 2018. Issue 64. P. 155–161.

Dankiv V. Y. Productive qualities of simmentals in Carpathian conditions / Foothill and mountain agriculture and animal husbandry. Lviv - Obroshyn, 2016. Vol. 59. P. 181–185.

Dankiv V. Y. Dyachenko O. B., Kohut M. I. Productive and exterior characteristics of simmental cows of the Carpathian region of different lines. Foothill and mountain agriculture and animal husbandry. Lviv - Obroshino, 2017. Issue 62. P. 150–158.

Dankiv V. Ya. Productive and exterior characteristics of simmental breeds of the Carpathian region. Foothill and mountain agriculture and animal

husbandry. 2017. Issue 62. P. 130–138.

Dorotyuk E. M., Kryvoruchko Yu.I., Dedova L.O. Comparative assessment of livestock of different types of simmental breed and their use. Problems of animal engineering and veterinary medicine. Kharkiv, 2013. Vol. 25, Part 1. P. 46–49.

Kogut M. I., Fedak V. D. Development of heifers of different lines of the simmental breed. Foothill and mountain agriculture and animal husbandry. 2016. Issue 60. P. 176–180.

Kalinka A. K., Lesyk O. B., Shpak L. V. A new population of simmentals in Bukovina. Taurian Scientific Bulletin. Scientific journal. Vol. No. 103. Kherson. 2018. P. 200–208.

Kalinka A. K. Economic and biological features of meat simmental cattle of a new population in the Carpathian region of Ukraine. Scientific bulletin. LLC "Nilan-LTD", 2018. 176 p.

News of science: to the 20th anniversary of the meat cattle breeding industry in Bukovina: coll. of science works "ΛΟΓΟΣ" with scientific-practical materials. Conf., December 16, 2019. Under Sci. ed. A.K. Kalinky. Chernivtsi: NGO "European Scientific Platform", 2019. 226 p.

News of science: to the 20th anniversary of the breeding of a new population of meat simmental in Bukovina. Coll. of science works "ΛΟΓΟΣ" based on the materials of the international science and practice conf. (August 10, 2019, Chernivtsi). Under the editorship A.K. Kalinky Chernivtsi NGO "European Scientific Platform". 2019. 110 p.

Kohut M.I., Fedak V.D. Development of heifers of different lines of the Simmental breed. Foothill and mountain agriculture and animal

husbandry. Lviv – Obroshyne, 2016. Issue 60. P. 176–194.

Kozyr V. S., Solovyov M. I. Comparative evaluation of livestock of factory types of Ukrainian meat breed. Scientific reports of NUBiP of Ukraine. 2017. No. 6 (70). 11 p.

Kozyr V. C. Characteristics of beef of meat, combined and dairy cattle breeds. Animal husbandry of Ukraine. 2013. No. 7–8. P. 26–29.

The main milestones of the creation of the new generation meat komologo type simmental in the Carpathian region of Ukraine. H. V. Dronyk [et.]. "Modern aspects of selection and seed production of corn, traditions and prospects" Mizhnar. science-practice conf. Chernivtsi. 2015. P. 51–54.

Orihivskiy T.V., Mazur N.V., Fedorovych V.V. Exterior formation of simmental cows of different production types. Taurian Scientific Bulletin. Agricultural sciences. Kherson, 157. 2019. Issue 108. P. 166–171.

Pochukalin A. E., Rizun O. V., Priyma S. V. Monitoring of Simmental breeds in Ukraine. Animal breeding and genetics. 2017. Issue 53. P. 179–184.

Formation of the Ukrainian simmental meat breed. I. V. Guzev and others. Animal breeding and genetics. 2010. Issue 44. P. 26–28.

V. V. Fedorovych, T. V. Orikhivskiy, N. P. Babik, E. I. E. I. Fedorovych, R. S. Osredchuk, Characterization of simmental cows for economically useful traits in the conditions of Lviv Oblast. Scientific bulletin of S. Z. Gzytsky Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnology. Lviv, 2016. Vol. 18, No. 2(67). P. 255–260.

GENETIC POTENTIAL OF THE NEW POPULATION OF THE BUKOVYNA ZONAL TYPE OF MEAT HORNLESS SIMMENTAL OF RUMINANTS IN THE CARPATHIAN REGION OF UKRAINE

Andrii KALYNKA¹, Oksana LESYK¹, Olha STADNYTSKA²

¹Bukovyna State Agricultural Research Station
of the Institute of Agriculture of the Carpathian Region of the NAAS

²Institute of Agriculture of Carpathian Region of NAAS

In the article for the first time the issue of studying the genetic potential of the new population of the created Bukovyna zonal type of meat hornless simmental cattle, which according to the intensity of growth of heifers with the newly formed genotype (Canadian simmental 3/4 Austrian Simmental 1/16 German Simmental 1/8 American Simmental 1/16) from birth to 7 months of age prevail by 3.4% ($P < 0.001$) of their improved peers with the genotype (combined simmental 1/32 Canadian simmental 27/32 Austrian simmental 1/32 German simmental 1/32 in the current breeding herd plant of SE "Chernivetske". The difference is that with the increase of heredity in cattle of the new population with the genotype (Canadian simmental 3/4 Austrian simmental 1/16 German simmental 1/8 American simmental 1/16) their linear and mass dimensions increase, so the live weight increases by 15.5 kg, the height at the withers by 3.1 cm, the chest girth by 4.8 cm, the oblique length of the trunk and rear by 1.7 and 2.1, respectively. Overall dimensions by 13.5 cm with the effect of selection 903.3 UAH per 1 head per year.

Key words: cattle breeding, type, beef cattle, productivity.

Отримано: 05.09.2023
Погоджено до друку: 20.10.2023